

VLAAMS PARLEMENT

vergadering **C68 – ECO8**
zittingsjaar 2009-2010

Handelingen

Commissievergadering

Commissie voor Economie, Economisch
Overheidsinstrumentarium, Innovatie, Wetenschapsbeleid,
Werk en Sociale Economie

van 10 december 2009

INHOUD

Vraag om uitleg van de heer Matthias Diependaele tot mevrouw Ingrid Lieten, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Innovatie, Overheidsinvesteringen, Media en Armoedebestrijding, over de open Europese onderzoeksruimte (ESFRI)	3
Vraag om uitleg van de heer Bart Van Malderen tot mevrouw Ingrid Lieten, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Innovatie, Overheidsinvesteringen, Media en Armoedebestrijding, over het tijdelijk waarborgfonds Gigarant	10
Vraag om uitleg van de heer Bart Van Malderen tot mevrouw Ingrid Lieten, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Innovatie, Overheidsinvesteringen, Media en Armoedebestrijding, over de tweede kapitaalronde voor ARKimedes	16
BIJLAGE	
Bijlage bij de vraag om uitleg van de heer Bart Van Malderen tot mevrouw Ingrid Lieten, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Innovatie, Overheidsinvesteringen, Media en Armoedebestrijding, over de tweede kapitaalronde voor ARKimedes	22

■

Waarnemend voorzitter: de heer Frank Creyelman

Vraag om uitleg van de heer Matthias Diependaele tot mevrouw Ingrid Lieten, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Innovatie, Overheidsinvesteringen, Media en Armoedebestrijding, over de open Europese onderzoeksruimte (ESFRI)

De voorzitter: De heer Diependaele heeft het woord.

De heer Matthias Diependaele: Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, geachte collega's, sinds enkele jaren werkt Europa aan de ontwikkeling van een open Europese onderzoeksruimte om kosten te besparen en de vaste kosten te kunnen verdelen over de verschillende landen. Vlaanderen moet natuurlijk meedoen als het de koploper wil worden op het vlak van innovatie, onderzoek en ontwikkeling.

Volgens het rapport-Soete ligt de focus van het Vlaamse innovatiebeleid nog iets te veel op de eigen regio en wordt innovatie in Vlaanderen te weinig gekenmerkt door 'open, internationale interacties'. Het rapport-Soete is al van 2007, maar het blijft brandend actueel.

Vlaanderen moet dus dringend werk maken van een internationalisering van het onderzoeks- en innovatiebeleid. Vandaag is Vlaanderen al indirect betrokken bij de ontwikkeling van grote Europese onderzoeksprojecten: de 'Big Science'-projecten waarbij de federale overheid het lidgeld betaalt en het Vlaamse Gewest instaat voor de financiering van de onderzoeksprojecten en experimenten. Ook op bilateraal vlak zijn interessante initiatieven genomen. Een van die stappen is het 'European Strategy Forum for Research Infrastructures' (ESFRI). Het ESFRI ontwikkelt en begeleidt de uitbouw van onderzoeksinfrastructuur van pan-Europees belang voor de komende 10 tot 20 jaar.

In 2006 selecteerde het ESFRI in zijn eerste roadmap 35 voorstellen voor grootschalige onderzoeksinfrastructuren. In 2008 vulde een tweede roadmap deze lijst aan tot 44 voorstellen. De lidstaten moeten zich eind 2009 uitspreken over de onderzoeksinfrastructuur die zij mee willen ontwikkelen en dus een keuze maken uit de roadmapvoorstellen. Ter voorbereiding van een Vlaamse prioriteitenlijst screende een begeleidingscomité de voorstellen van het ESFRI en selecteerde daaruit uiteindelijk acht relevante onderzoeksinfrastructuren. In het najaar zou op basis van de tweede roadmap een tweede ronde worden opgezet. Een gedetailleerde evaluatie van de voorstellen door de Herculesstichting zou in dit najaar resulteren in een advies aan de Vlaamse Regering.

Mevrouw de minister, is er ondertussen een advies geformuleerd over de Vlaamse prioriteitenlijst? Kunt u dit eventueel kort toelichten? Wanneer mag een beslissing van de Vlaamse Regering verwacht worden? Is er een tweede ronde opgezet op basis van de nieuwe roadmap uit 2008 met 44 voorstellen? Er zou worden nagegaan in hoeverre er interesse bestaat bij de federale overheid en de andere gewesten en gemeenschappen om samen te werken rond de prioriteitenlijst. Is er overleg geweest? Welke zijn de bevindingen? De prioriteitenlijst bepaalt bij welke onderzoeksinfrastructuren Vlaanderen een belangrijke rol wil spelen. Hoe zal de toegang tot die infrastructuur uiteindelijk worden georganiseerd? Wat zullen daar eventueel de resultaten van zijn? De ontwikkeling van de Europese onderzoeksruimte komt tot stand op verschillende vlakken en de Vlaamse deelname verloopt via meerdere kanalen. Hoe wilt u dit alles stroomlijnen? Is er geen nood aan een meer gecoördineerd actieplan om het Vlaams onderzoeks- en innovatiebeleid af te stemmen op de concrete ontwikkelingen in Europa?

De voorzitter: Mevrouw Moerman heeft het woord.

Mevrouw Fientje Moerman: Mevrouw de minister, mijnheer de voorzitter, geachte collega's, ik denk dat de vraag van de heer Diependaele zeer pertinent is.

Vlaanderen moet inderdaad vooruitkijken, ook omdat de Europese Unie haar beleid inzake financiering aan het wijzigen is en men meer en meer gaat berusten op een heel groot

gedeelte van cofinanciering – tot zelfs 100 percent – door de lidstaten. Het beleid moet hierop inspelen zodat we op het ‘moment venu’ kunnen meedoen.

Mevrouw de minister, er zijn inderdaad twee rondes geweest. In april 2009 heeft uw voorgangster acht projecten geselecteerd. Er is aan een consortium van Vlaamse onderzoekers gevraagd om een voorstel uit te werken. Het ging om acht nieuwe, gedecentraliseerde infrastructuren. Men heeft aan de Herculesstichting de opdracht gegeven om volgens dezelfde methode als die die wordt gebruikt om de aanvragen voor zware apparatuur te beoordelen, deze voorstellen te beoordelen. In dat advies wordt blijkbaar gesteld dat de Vlaamse overheid aan vijf projecten moet deelnemen. Een aantal daarvan situeren zich meer in de harde, exacte wetenschappen. Een aantal daarvan situeren zich in de menswetenschappen.

Er is het Integrated Carbon Observation System (ICOS) dat de broeikasgassen in heel Europa meet. Er is het Survey of Health, Ageing and Retirement in Europe (SHARE). Er is het European Social Survey (ESS) waaraan het beleid misschien best kan deelnemen omdat men dan op grote schaal beleidsrelevante gegevens krijgt. Verder is er LifeWatch en Research Infrastructures Network for Research in Biodiversity, dat ook sterk bedreigd is.

Bij Partnership for Advanced Computing in Europe (PRACE) wil ik even stilstaan: het Europees netwerk van supercomputers, waar wij vroeger echt niets voorstelden, noch op het vlak van grid noch op het vlak van high performance computing. Er is indertijd een voorstudie goedgekeurd met financiering vanuit het Financieringsfonds voor Schuldaufbouw en Eenmalige Investeringsuitgaven (FFEU) en de Herculesstichting en met de eigen inbreng van de universiteiten waardoor een supercomputer werd gekocht die tot de top 500 in de wereld zal behoren. Op het moment van de installatie zal dat de eerste zijn in Vlaanderen. Ter vergelijking – en we komen altijd bij dezelfde usual suspects uit –: in Nederland staan er al vijf dergelijke supercomputers. Het is iets waar Vlaanderen een beetje de aansluiting gemist had, maar die nu wel neemt. Zeker de aansluiting bij PRACE is noodzakelijk, vooral ook omdat het gebruik van supercomputers totaal aan het veranderen is. Het is niet alleen meer het gereserveerd jachtgebied van de harde wetenschappen, steeds meer doen sociale wetenschappen ook een beroep op die supercomputers. In sommige universiteiten behoren vakgroepen zoals linguïstiek, vooral corpuslinguïstiek, tot de grootste gebruikers van dergelijke supercomputers.

Er ligt een onderbouwd advies. Mevrouw de minister, u moet nu zeggen dat Vlaanderen principieel bereid is om mee te doen aan de constructie van die vijf projecten. U moet de intentie formuleren zodat we kunnen meedoen in de onderhandelingen voor het vormen van die vijf consortia. Degenen die zeggen dat ze meedoen, hebben een streepje voor omdat ze in de beheersorganen zullen zitten, weze het dat de toegang in principe vrij is voor alle onderzoekers uit de unie.

Mevrouw de minister, zult u die intentie formuleren? Zo ja, dan gebeurt dat liefst zo snel mogelijk. Wie zult u daarmee belasten? Ik denk dat het logisch is dat dat de Herculesstichting is, naar analogie met de bigscienceprojecten waarvan het Fonds Wetenschappelijk Onderzoek (FWO) met de opvolging is belast. Ik sluit me dus graag aan bij de pertinente vraag van de heer Diependaele.

De voorzitter: Mevrouw Turan heeft het woord.

Mevrouw Güler Turan: Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, ik sluit me aan bij de vragen van voorgaande sprekers.

Bij de bespreking van uw beleidsnota hebben we het erover gehad dat innovatie tot nu toe enkel gericht was op technologische innovatie en dat we dat breder moeten aanpakken. Aan de hand van het aantal projecten dat nu als prioritair is gesteld, zie ik dat daar op korte tijd wel werk van is gemaakt.

De laatste jaren hebben zich een aantal ontwikkelingen voorgedaan waarbij de brede aanpak van innovatie zeer noodzakelijk is, denk maar aan de koppeling van welvaart aan welzijn, de nood aan dienstverlening of het feit dat bepaalde producten gekoppeld worden aan dienstverlening. Daarbij begint de uitbouw van een diensteneconomie, zowel wat betreft tewerkstelling als wat betreft dienstverlening, een heel belangrijke sector te worden en zijn innovatieve processen ook daar heel belangrijk. Daarom zie ik met genoegen dat ook ESS wat betreft sociaalwetenschappelijk onderzoek en SHARE, dataverzameling omtrent gezondheid en veroudering, mee zijn opgenomen. Die twee projecten zag ik met veel plezier hier op het lijstje verschijnen. Ik zal dat verder blijven opvolgen.

De voorzitter: Minister Lieten heeft het woord.

Minister Ingrid Lieten: Mijnheer de voorzitter, geachte leden, op 29 april 2009 selecteerde mijn voorganger acht projecten die waren opgenomen op de initiële ESFRI-roadmap. Aan de basis van de selectie van deze projecten lag enerzijds de deelname van Vlaamse wetenschappers aan de voorbereidende fase en anderzijds het belang ervan voor de ontwikkeling van het onderzoek en de innovatie in Vlaanderen. Tevens werden resultaten van een bevraging die het FWO uitvoerde, hierbij gebruikt.

Voor elk van deze acht projecten werd aan een consortium van Vlaamse onderzoekers gevraagd een voorstel uit te werken van een eventuele Vlaamse bijdrage aan de bouw van de infrastructuur. De Herculesstichting kreeg de opdracht de wetenschappelijke beoordeling van deze voorstellen te coördineren en hiervoor de werkwijze te volgen die wordt gebruikt bij de wetenschappelijke evaluatie van aanvragen voor zware onderzoeksinfrastructuur. Voor elk voorstel werd het schriftelijke advies ingewonnen van een aantal vakdeskundigen. De anonieme beoordelingsrapporten werden overgemaakt aan de aanvragers, die hierop schriftelijk konden reageren. Het schriftelijke materiaal, namelijk voorstellen, beoordelingsrapporten en reacties hierop van de aanvragers, werd bezorgd aan de Commissie Hercules-Science. Tijdens een vergadering van deze commissie die plaatsvond op 13 oktober 2009, werden de aanvragers in de gelegenheid gesteld kort hun voorstel toe te lichten en te antwoorden op vragen van de commissieleden. Aansluitend formuleerde de Commissie Hercules-Science haar advies. Het ontwerpadvies werd via een schriftelijke procedure door de Commissie Hercules-Science op 26 oktober 2009 goedgekeurd.

De Commissie Hercules-Science adviseert de Vlaamse Regering om deel te nemen aan de constructie van volgende vijf ESFRI-infrastructuren en rangschikte deze in dalende prioriteit: ICOS, PRACE, SHARE, ESS en LifeWatch. Het gaat om vijf gedistribueerde infrastructuren die in een netwerkverband worden opgezet.

Voor elk van de vijf voorstellen formuleerde de commissie een reeks aanbevelingen om deze nog te verbeteren. De Commissie Hercules-Science was van oordeel dat het voorstel dat werd ingediend voor Biobanking and Biomolecular Resources Research Infrastructure (BBMRI), Common Language Resources and Technology Infrastructure (CLARIN) en Pan-European Research Infrastructure for Nano-Structures (PRINS) nog niet voldoende ontwikkeld is om als een bijdrage aan de bouw van een ESFRI-infrastructuur in aanmerking te komen. Op 29 oktober 2009 besprak de raad van bestuur van de Herculesstichting dit advies. Hij formuleerde een aantal aanbevelingen, die mij op 18 november werden overgemaakt en die werden toegelicht aan mijn medewerkers.

Wanneer mag een beslissing van de Vlaamse Regering verwacht worden? Vooraleer op deze vraag te antwoorden, dient de verdere werkwijze rond de besluitvorming op Europees niveau eventjes te worden toegelicht. Behoudens de structuurfondsen en leningen van de EIB stelt de Europese Commissie geen financiering ter beschikking voor de bouw van de ESFRI-infrastructuren. Voor elk project dient een consortium van landen en regio's te worden gevormd. De partners in dit consortium staan in voor de financiering en de constructie ervan.

Om de bouw en exploitatie van de op de ESFRI-roadmap opgenomen infrastructuren te bevorderen, heeft de Europese Unie op 25 juni 2009 een reglementair kader vastgelegd: ‘the Community legal framework for a European Research Infrastructure Consortium’, beter bekend onder het acroniem ERIC. Landen en regio’s die willen samenwerken aan de bouw van een ESFRI-infrastructuur, moeten de statuten vastleggen van de ERIC die ze hiervoor wensen op te richten. Conform de beslissing van de Europese Raad moeten ze vervolgens een aanvraag indienen bij de Commissie om deze te laten erkennen.

Voor elk van de vijf projecten zijn er op Europees niveau tussen de betrokken onderzoekers besprekingen bezig over de opstelling van die statuten voor een ERIC en hebben de overheden van een aantal landen al de intentie uitgesproken in het consortium te stappen. De vijf ESFRI-projecten waarvan de deelname door Vlaanderen positief werd geadviseerd, bevinden zich in verschillende stadia van voortgang en maturiteit. Ik overloop ze even samen met u.

ESS en SHARE zijn lopende initiatieven waaraan Vlaamse onderzoekers deelnemen. In het verleden heeft het FWO bijgedragen aan de financiering van de ESS-enquêtes, en het Instituut voor de Aanmoediging van Innovatie door Wetenschap en Technologie in Vlaanderen (IWT) aan de enquêtes in het kader van SHARE. Binnen het ESFRI-kader wordt zowel voor ESS als SHARE gezocht naar een structurele financiering om de continuïteit te verzekeren.

Vlaanderen verricht nu al onderzoek dat past in het ICOS-initiatief en beschikt hiervoor al over een meettoeren. Naast de Universiteit Antwerpen is ook het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek (INBO) hierbij betrokken. Met deze infrastructuur wordt niet alleen onderzoek verricht, maar worden ook meetgegevens aangemaakt die Vlaanderen moet aanleveren in het kader van de Europese verplichtingen. Voor activiteiten in het kader van de op te richten ICOS-infrastructuur ontvangt het INBO middelen vanuit het MINA-fonds.

De deelname aan PRACE past in de verdere uitbouw in Vlaanderen van grote rekencapaciteit voor onderzoek en innovatie. Hiervoor hebben de universiteiten en de hogescholen een consortium opgezet, het Vlaams Supercomputercentrum (VSC). Het VSC coördineert de lokale rekencapaciteit in de associaties en staat in voor de aankoop en het beheer van de supercomputer. Naast de inbreng van deze instellingen kent zowel de Vlaamse Regering als de Herculesstichting financiering toe aan dit consortium. De verdere uitbouw van het VSC is een dossier op zich waarover de Vlaamse Regering in de loop van deze legislatuur een beslissing zal nemen. De eventuele inschakeling van het VSC in het PRACE-netwerk heeft een belangrijke meerwaarde voor de Vlaamse onderzoekers uit zowel de publieke kenniscentra als de bedrijven. Enerzijds kan het VSC gebruik maken van de knowhow die in PRACE wordt opgebouwd inzake beheer en beleid van grote rekencapaciteit, anderzijds krijgen Vlaamse onderzoekers toegang tot computerfaciliteiten die nog een orde krachtiger zijn dan wat Vlaanderen zelf op dit moment kan financieren.

Voor LifeWatch dienen – in het kader van de ‘preparatory phase’ op Europees niveau – de onderzoekers nog belangrijk werk te verrichten voor de inhoudelijke voorbereiding. Dit verklaart mede waarom ook het voorstel dat het Vlaams Instituut voor de Zee (VLIZ) en het INBO hebben ingediend, nog bijstelling vraagt. Zoals voorgesteld door de raad van bestuur van de Herculesstichting wordt aan de Vlaamse promotoren van het Vlaams voorstel gevraagd een aangepast voorstel in te dienen zodra op Europees niveau daarover meer duidelijkheid is.

Aangezien voor de vorming van consortia het engagement van de overheden nodig is, heb ik aan de Vlaamse vertegenwoordiger in ESFRI de toestemming gegeven mede te delen dat Vlaanderen overweegt deel te nemen aan ESS, SHARE, ICOS en LifeWatch, zonder hier in dit stadium een financiering aan te verbinden. Ik baseer me hierbij op de analyses en de evaluatie uitgevoerd door de Herculesstichting.

Volgens de beschikbare informatie zouden de partners in PRACE die de statuten van het consortium voorbereiden, enkel landen als lid willen opnemen. Ik zal contact opnemen met de verantwoordelijken in Duitsland, dat als trekker fungeert, om te bepleiten dat ook regio's lid kunnen worden. Hierbij moet worden verwezen naar het ius tractandi, waarbij Vlaanderen de bevoegdheid heeft om internationale verdragen te sluiten die betrekking hebben op Vlaamse bevoegdheden. Verder kan worden verwezen naar Verklaring 51 van het Verdrag van Lissabon, dat stelt dat in België niet alleen het federale parlement, maar ook de parlementen van de gewesten en de gemeenschappen moeten worden beschouwd als nationale parlementen.

Indien in een volgend stadium, bij het vastleggen van de statuten van de verschillende consortia, blijkt dat de potentiële meerwaarde van een Vlaamse deelname aan de constructie van de infrastructuur ook verder geconcretiseerd wordt, zal ik aan de Vlaamse Regering een voorstel doen voor de deelname en dus ook voor de bijhorende financiering. Aangezien minstens enkele van deze vijf ESFRI-projecten gegevens aanmaken die relevant zijn voor een aantal Vlaamse beleidsdomeinen, zal ik hierbij ook overleg plegen met mijn collega's in de Vlaamse Regering over een cofinanciering vanuit hun betrokken departementen.

Op basis van een stand van zaken van de voorbereiding van de vijf dossiers is het nu al duidelijk dat slechts vanaf 2012-2013 structurele financiering nodig zal zijn.

Het organiseren van een tweede ronde om te peilen naar belangstelling in Vlaanderen en het verzekeren van toegang tot ESFRI-infrastructuren hangen deels samen. Met betrekking tot de organisatie van een tweede ronde dient een onderscheid te worden gemaakt tussen de 35 projecten die op de oorspronkelijke ESFRI-roadmap waren opgenomen en de tien nieuwe projecten die hier in 2008 aan werden toegevoegd. In de eerste ronde, met betrekking tot de prioriteitstelling van ESFRI-projecten binnen Vlaanderen, werd de klemtoon gelegd op die projecten die deels binnen Vlaanderen kunnen worden gerealiseerd of gelokaliseerd. Ten gevolge hiervan is de klemtoon komen te liggen op een mogelijke deelname aan gedistribueerde onderzoeksinfrastructuren. Dit zijn infrastructuren waarvan de verschillende componenten geografisch gespreid zijn en waarvoor dus een duidelijke rechtstreekse lokale impact kan worden aangegeven.

Binnen de ESFRI-roadmap zijn evenwel ook een aantal zogenaamde single-sited projecten opgenomen. Die projecten zullen in het buitenland worden gerealiseerd. Hierbij rijst de vraag op welke wijze de toegang tot deze instellingen kan worden gecreëerd.

Een eerste denkspoor houdt in dat de budgetlijn van het FWO voor big science op projectbasis ondersteuning verleent. Alvorens te worden gefinancierd, moeten de projecten door een wetenschappelijk comité van de betrokken internationale onderzoeksinfrastructuur worden geëvalueerd. Hierop volgt de financiële ondersteuning door het FWO.

Een tweede denkspoor houdt in dat we een aandeel in deze infrastructuur kopen. Dit levert niet enkel een gegarandeerde toegang op, de aankoop van aandelen verzekert ons ook van een grotere betrokkenheid bij de operationele werking. Het gaat dan onder meer om de programmering van de aan deze infrastructuur gerelateerde onderzoeksprogramma's.

Om die reden is voorgesteld om in functie van de voortgang van de single-sited infrastructuur na te gaan in welke infrastructuurprojecten een Vlaams aandeel kan worden verantwoord. De raad van bestuur van de Herculesstichting heeft zich geëngageerd om, in samenwerking met het FWO en het IWT, een aantal gerichte evenementen te organiseren om de single-sited infrastructuur uitgebreid aan Vlaamse onderzoekers uit de Vlaamse kenniscentra en uit de industrie voor te stellen. Op basis van hun reacties kan dan eventueel worden beslist een aandeel te kopen en Vlaanderen een gegarandeerde toegang te verschaffen.

Wat de tien nieuwe projecten betreft, blijkt er op basis van een eerste, door het FWO uitgevoerde, bevraging enkel belangstelling voor Euro-BioImaging (European Biomedical

Imaging Infrastructure) en voor BsI4 (European High Security BsI4 Laboratories). In de loop van de volgende weken zal bij de geïdentificeerde onderzoekers worden nagegaan of de belangstelling gericht is op het gebruik of op de daadwerkelijke medewerking aan de bouw van de infrastructuur.

De Commissie Hercules-Science heeft geoordeeld dat drie voorstellen nog niet voldoende zijn ontwikkeld om als een bijdrage aan de bouw van een ESFRI-infrastructuur te kunnen worden beschouwd. Het lijkt pas zinvol deze in een tweede ronde op te nemen indien voldoende tijd verloopt om een substantieel beter voorstel te verwachten.

Met betrekking tot PRINS heeft het IMEC aangegeven dat het internationaal consortium heeft gevraagd de preparatory phase met zes tot acht maanden te verlengen. Met betrekking tot CLARIN is het probleem dat eerst een gebruikersgroep moet worden gevormd om het voorstel grondig te herwerken. Met betrekking tot het BBMRI moet het Vlaams initiatief eerst duidelijker vorm krijgen.

Net als voor elk ander dossier betreffende de positionering van België in de context van de EU, wordt het dossier van het ESFRI binnen België door de Commissie Internationale Samenwerking (CIS) besproken. De CIS is een permanente commissie van de Interministeriële Conferentie voor Wetenschapsbeleid (IMCWB). Deze commissie verzorgt op ambtelijk niveau het overleg inzake de aangelegenheden die de federale overheid en de regio's op internationaal vlak aanbelangen. De CIS is samengesteld uit ambtenaren die de federale overheid, de gemeenschappen en de gewesten vertegenwoordigen.

Op het niveau van de federale overheid is momenteel een oefening aan de gang betreffende de interesse in de deelname aan ESFRI-projecten. Dit staat los van de internationale projecten waaraan België reeds participeert en waarvoor de federale overheid het Belgisch toegangsticket betaalt. Ik vermeld in dit verband de Conseil Européen pour la Recherche Nucléaire (CERN), de European Synchrotron Radiation Facility (ESRF) en het European Molecular Biology Laboratory (EMBL). In het kader van de upgradecosdiers van deze instellingen die binnen de context van de ESFRI zijn ingediend, heeft de federale overheid zich ertoe verbonden de verdere Belgische deelname te verzekeren. Over de mogelijke financiële bijdrage van de federale overheid aan nieuwe ESFRI-projecten bestaat momenteel evenwel nog grote onduidelijkheid. Binnen de Franse Gemeenschap of het Waalse Gewest is vooralsnog geen gecoördineerde actie in verband met de deelname aan het ESFRI gestart.

Er zijn momenteel verschillende organisaties actief op het vlak van de Europese programma's inzake onderzoek en innovatie. Om de bestaande middelen efficiënter in te zetten en om de Vlaamse actoren duidelijkheid te verschaffen, wordt voorgesteld een Vlaams Europa-platform voor onderzoek en ontwikkeling op te richten. Dit platform zal zich niet enkel met kaderprogramma's bezighouden, het moet ook aandacht hebben voor alle Europese programma's inzake onderzoek en innovatie. Dit platform zal de belangrijkste betrokken organisaties in Vlaanderen bij elkaar brengen. Dit sluit onder meer aan bij wat in het actieplan uit 2007 al is voorgesteld. Er zullen afspraken met Flanders Investment & Trade (F.I.T.) en met het Vlaams-Europees Verbindingsagentschap (VLEVA) worden gemaakt. Het voorgestelde platform zou het huidige Nationale Contactpunt (NCP), dat uit een samenwerking van het departement Economie, Wetenschap en Innovatie (EWI) en het Instituut voor de aanmoediging van innovatie door Wetenschap en Technologie in Vlaanderen (IWT) bestaat, uiteindelijk moeten vervangen. Hierdoor zal een beter structureel overleg en een betere wisselwerking tussen de verschillende actoren tot stand komen. Dit houdt eveneens een betere wisselwerking tussen de netwerken van de universitaire onderzoeksgroepen en de bedrijven in. De nadruk ligt hierbij op de kmo's.

Door middel van goede afspraken en een taakverdeling zal een synergie worden gecreëerd die in een efficiëntere en effectievere inzet van de huidige middelen moet resulteren. Tot slot zal het europrogs-team van het IWT meer ruimte krijgen om zich op de industriële deelname toe

te spitsen. Het platform zal een uitstekend klankbord vormen om tot Vlaamse standpunten te komen die in de Belgische en Europese overlegfora kunnen worden vertolkt.

Tijdens een eerste fase zou het Vlaams Europa-platform worden samengesteld uit partners die rechtstreeks bij onderzoek zijn betrokken. Het gaat hier onder meer om het EWI, het IWT, het FWO, de Herculesstichting en de Vlaamse universiteiten. In een volgende stap zal het platform worden uitgebreid met andere partners die bij onderzoek, technologische ontwikkeling en innovatie zijn betrokken.

De voorzitter: De heer Diependaele heeft het woord.

De heer Matthias Diependaele: Ik dank de minister voor haar uitgebreid antwoord. Ik zal beginnen bij het einde van haar antwoord.

Het Vlaams Europaplatform lijkt me een goed idee. Momenteel is het vaak ondoorzichtig welke steun een regio of een lidstaat van de EU kan krijgen. Er zijn al te veel projecten waar we niet op inspelen. Met betrekking tot onderzoek en ontwikkeling mogen we de boot zeker niet missen. We moeten de deelname aan de Europese initiatieven als een prioriteit beschouwen.

De minister heeft verklaard dat het belangrijkste aan een deelname niet de opgedane kennis is, maar wel het rendement. Zo heeft de minister verwezen naar de toegang tot de supercomputer. Het is heel belangrijk dat we beseffen dat we het geld, het werk en de energie die we hierin steken, dubbel en dik terugkrijgen. We moeten er wel voor zorgen dat we institutioneel een voet aan de grond krijgen in de raden van bestuur van die initiatieven en dat we zelf proactief initiatieven kunnen nemen na de verdere uitbouw ervan.

Er waren acht voorstellen. Aan vijf ervan wordt voortgebouwd. Voor die vijf zijn er bijkomende tips gegeven om ze nog verder uit te werken. Zijn er plannen voor die drie andere, want die leken mij toch ook niet waardeloos? Ik kan me niet voorstellen dat ze te verwaarlozen zijn. Er moet toch ook wel iets in gezeten hebben.

Mevrouw de minister, de EU stelt geen financiering ter beschikking. Dit is uw schuld niet. Het verdrag van Lissabon heeft er ook geen rekening mee gehouden. Men heeft het geprobeerd, maar Europa houdt nog steeds geen rekening met de regio's en de federale structuur van bepaalde lidstaten. Ik denk dat het goed is dat u er zelf voor zou pleiten om – samen met de verklaring 51, wat een Belgische oplossing is om aan het Europees probleem een antwoord te bieden – regio's meer te laten deelnemen. We kunnen samenwerking met de Franse Gemeenschap en het Waalse Gewest alleen maar aanmoedigen. Ze hebben blijkbaar geen initiatieven, dan is overleg natuurlijk minder nuttig.

De voorzitter: Mevrouw Moerman heeft het woord.

Mevrouw Fientje Moerman: Mijnheer de voorzitter, geachte collega's, mevrouw de minister, ik dank u voor uw uitgebreid antwoord.

De Herculesstichting heeft gezegd om met vijf van de acht projecten voort te werken. Heb ik het goed begrepen dat de Vlaamse Regering maar met vier projecten zal doorgaan en dat er met het vijfde, namelijk PRACE, een institutioneel probleem is? U wilt werken in een tweestappenbeleid: vier projecten en voor de supercomputer eerst het institutionele probleem oplossen. Ik zou het spijtig vinden dat zo'n belangrijk project op een institutioneel – in mijn ogen – detail zou stuklopen. Onze interne bevoegdheidsverdeling is tegenstelbaar aan de Europese Unie. Dat is ook zo in de raden. Ik denk dat het vlug kan en moet worden opgelost.

Het is ook zo dat de ERIC's vrijgesteld zijn van btw. Dit is een niet-onaardig detail. Als men naar de kostprijs kijkt, dan scheelt dat bij ons – waar toch hoge tarieven gelden – een slok op een borrel.

Het is een goede zaak dat er op een gestructureerde manier wordt gewerkt aan het Vlaams Europaplatform. Vijf jaar geleden zei men mij dat het contactpunt ondergebracht was bij het

IWT. Ik vroeg wie die mensen waren. Het bleek om de baas van het IWT zelf te gaan. Het contactpunt bestond dus eigenlijk niet. We hebben er toen een paar mensen op gezet, maar verbetering is nog mogelijk en alle actoren uit het veld moeten hierbij worden betrokken. Waar gaat het Vlaams Europaplatform hangen? Ik grijp terug naar het rapport-Soete. Het zegt dat Vlaanderen niet slecht bezig is, maar dat er een wirwar aan instellingen en structuren is die moet worden opgekuist. Hoe gaat u het Vlaams Europaplatform situeren binnen de bestaande structuren?

Mevrouw Turan, u bent nieuw in het parlement, maar tijdens de vorige legislatuur is het puur technologische begrip van innovatie uitgebreid. Er zijn toen de nodige stappen gezet.

De voorzitter: Minister Lieten heeft het woord.

Minister Ingrid Lieten: Bij PRACE is er inderdaad een institutioneel probleem. Wij zullen contact nemen met Duitsland om hen ervan te overtuigen dat er regels over bestaan en dat ze evengoed met ons een verdrag kunnen afsluiten zodat de hindernis wordt weggenomen om deel te nemen aan het programma.

Ik ben het absoluut eens met de conclusies van het rapport-Soete. Ik heb wel vastgesteld dat er sinds het rapport-Soete nog een heleboel instellingen en organisaties zijn bijgekomen. Het is een moeilijke opdracht om te restylen en het simpeler en transparanter te maken. Ik geef u eigenlijk een primeur door te zeggen dat we het Vlaams Europaplatform willen oprichten. De partners die we hier zeker willen bij betrekken, zijn het Departement Economie, Wetenschap en Innovatie (EWI), het IWT, het Fonds voor Wetenschappelijk Onderzoek (FWO), de Herculesstichting en de universiteiten. Hoe en waar we het gaan onderbrengen, moeten we nog onderzoeken. Het platform moet de coördinatie en de verdieping van onze manier van reageren op de kansen die Europa biedt, voorbereiden.

Van drie voorstellen heeft de Herculesstichting gezegd dat ze nog niet voldoende ontwikkeld zijn, maar dat ze daarom niet zomaar worden afgeschreven. Er wordt tijd gegeven om die drie voorstellen beter uit te werken. IMEC heeft voorgesteld om PRINS dieper uit te werken en heeft aan het internationaal consortium gevraagd om de preparatory fase te verlengen met zes tot acht maanden zodat de Vlaamse definitie van het project beter kan worden voorbereid. Voor CLARIN is er het probleem dat er een gebruikersgroep moet worden gevormd waarmee men het voorstel grondiger kan uitdiepen en verbeteren. Voor BBMRI moet er eerst op Vlaams niveau een beetje meer duidelijkheid komen.

De adviezen, de opmerkingen en de suggesties zijn meegegeven aan de initiatiefnemers die nu de kans hebben om met een sterker voorstel voor de dag te komen.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

– *De heer Matthias Diependaele, ondervoorzitter, treedt op als waarnemend voorzitter.*

■

Vraag om uitleg van de heer Bart Van Malderen tot mevrouw Ingrid Lieten, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Innovatie, Overheidsinvesteringen, Media en Armoedebestrijding, over het tijdelijk waarborgfonds Gigarant

De voorzitter: De heer Van Malderen heeft het woord.

De heer Bart Van Malderen: Mevrouw de minister, mijnheer de voorzitter, geachte collega's, in de bespreking van de beleidsnota en de begroting is een paar keer verwezen naar Gigarant. Het leek me belangrijk genoeg om er een aparte vraag over te stellen. Gigarant is heel belangrijk voor het verlenen van krediet aan bedrijven.

Gigarant werd opgericht naar aanleiding van de financiële crisis en naar aanleiding ook van de vaststelling dat de bestaande Generieke Waarborgregeling in feite niet toereikend was om

grote vragen van bedrijven af te dekken. Daarom werd de mogelijkheid gecreëerd om via Gigarant, een dochter van de ParticipatieMaatschappij Vlaanderen (PMV), tot 31 december 2010 voor een totaal bedrag van 1,5 miljard euro waarborgen toe te kennen aan ondernemingen die moeilijk extra financieringen zouden kunnen aantrekken. De ad-hoc-regeling is complementair aan de generieke regeling, ook op het financiële vlak, aangezien alleen aanvragen groter dan 1,5 miljoen euro – zijnde het maximale waarborgbedrag in de Generieke Waarborgregeling – in aanmerking komen. Een simpele rekensom leert dan dat er slechts een beperkt aantal dossiers in aanmerking zullen komen.

Vandaag hebben we weet van vier goedgekeurde dossiers, bevestigd door Gigarant en de Vlaamse Regering. Voor het vijfde dossier is er bijsturing vereist. Deze dossiers vertegenwoordigen een vraag van 309 miljoen euro aan crisiswaarborgen. Dit betekent dat op korte termijn reeds een vijfde van de financieringsmogelijkheden van Gigarant werden aangewend. Er is dus nog 1,2 miljard euro over om gedurende zestien maanden waarborgen toe te kennen. In de veronderstelling dat de aanvragen met eenzelfde ritme blijven toestromen, zal het resterende budget niet toereikend zijn. Men zal de nodige sturing moeten doen en misschien ook prioriteiten moeten stellen om ervoor te zorgen dat een heel waardevol project op een bepaald moment niet de deur in zijn gezicht krijgt omdat anderen met de laatste euro aan de haal zijn gegaan.

Mevrouw de minister, hoe ziet u het functioneren van Gigarant in het brede Vlaamse relancebeleid? Wat zijn de modaliteiten om in aanmerking te komen voor een waarborg van Gigarant? Op welke basis werden die bepaald? Wordt er gewerkt met targets? Welke controlemechanismen worden ingebouwd? Welke vergoeding wordt betaald voor deze waarborg? Hoe wordt die bepaald? Het ritme van de aanvragen claimt nu reeds 20 percent van het bedrag. Denkt u dat het vooropgezette budget voldoende zal zijn? Zo niet, welke bijsturing acht u dan aangewezen?

De voorzitter: De heer Bothuyne heeft het woord.

De heer Robrecht Bothuyne: Mevrouw de minister, mijnheer de voorzitter, geachte collega's, de vragen van de heer Van Malderen hadden ook aan bod kunnen komen bij de bespreking van de beleidsnota en de begroting. We hebben deze discussie vorige keer al gevoerd. Blijkbaar was het in de vorige legislatuur de gewoonte dat deze vragen over de middelen en de werking van de PMV werden behandeld door de minister van Economie en niet door toenmalig minister Van Mechelen. Het gaat hier over afstemming tussen twee ministers.

Gigarant is inderdaad een zeer belangrijk instrument dat een hiaat in de gewone waarborgregeling vult. Mevrouw de minister, ziet u mogelijkheden om deze crisiswaarborg, die in principe beperkt is in de tijd, te verlengen? Zijn daar gesprekken over met Europa om dat instrument langer ter beschikking te stellen? Zouden er eventueel mogelijkheden zijn om het waarborgcontingent van 1,5 miljard euro ruimer te maken in de toekomst?

In tegenstelling tot de heer Van Malderen ben ik van mening dat het een zeer moeilijk in te schatten instrument is. Er zijn dossiers van 198 miljoen euro, genre Volvo, en er zijn veel kleinere dossiers. Het is zeer moeilijk in te schatten wat de toekomstige evolutie is van het gebruik van dit instrument. Ik ben niet onmiddellijk bevreesd dat we plots aan de limiet van 1,5 miljard zullen zitten. Ik ben hoe dan ook benieuwd naar uw antwoord.

De voorzitter: De heer Van den Heuvel heeft het woord.

De heer Koen Van den Heuvel: Mijnheer de voorzitter, wat de heer Bothuyne heeft gezegd, moet misschien eens tussen de twee ministers worden besproken. Tijdens de vorige legislatuur was het duidelijk een materie voor de minister van Economie en zijn al die zaken in deze commissie aan bod gekomen. Ik denk dat beide ministers daar een duidelijke afspraak over kunnen maken.

Ten aanzien van de waarborgregeling heb ik nog een kleine bedenking. We kunnen zeggen dat het een formule is van de vorige Vlaamse Regering die succes kent en dat het een goede maatregel is om de financieel-economische crisis in Vlaanderen voor de bedrijven te verzachten. Dat is heel belangrijk, want in tegenstelling tot andere economische ondersteuningsmaatregelen kent deze waarborgregeling wel succes. Ze is heel toegankelijk en de bedrijven kennen ze allemaal. Spijtig genoeg zijn er andere vehikels die door de bedrijven minder snel worden opgepikt. Er is ook de uitbreiding naar de overbruggingskredieten. De minister is misschien niet op deze vraag voorbereid, maar heeft die uitbreiding ook zijn weerklink in het bedrijfsleven in Vlaanderen?

De voorzitter: Minister Lieten heeft het woord.

Minister Ingrid Lieten: Mijnheer de voorzitter, geachte leden, Gigarant tracht kmo's en grote ondernemingen die in problemen zijn gekomen door de economische crisis en vandaag extra waarborgen nodig hebben voor hun kredietbehoeften, te helpen. De economische crisis weegt immers zwaar op de balans en resultatenrekening van heel wat ondernemingen, waardoor hun banken terughoudender zijn bij kredietverlening. In sommige gevallen zijn de extra kredieten broodnodig om de noodzakelijke herstructureringen en investeringen te kunnen doorvoeren en zo de toekomst van het bedrijf te verzekeren.

De door Gigarant afgeleverde waarborgen hebben steeds betrekking op kredietbedragen groter dan 1,5 miljoen euro. Grote ondernemingen hebben ondertussen de weg naar de ad-hocwaarborgregeling gevonden; kmo's bereiken Gigarant voorlopig steeds meer via hun bank. Inmiddels werden onder meer presentaties gegeven bij de vier grootbanken om hun medewerkers beter te informeren over de ad-hocwaarborgregeling en hoe ze die kunnen introduceren in een aantal dossiers van hun cliënten, met resultaat, gezien de inflow van dossiers vanuit deze banken geleidelijk aan toeneemt. Ook Voka lichtte de regeling toe in een van haar publicaties naar haar leden.

Gigarant tracht in elk dossier in samenspraak met de onderneming en de bank of banken een constructieve oplossing te bereiken. Daarbij zal zij achtereenvolgens en naar best vermogen de economische leefbaarheid van de onderneming trachten in te schatten, de waarborgaanvraag en onderliggende kredieten binnen de mogelijkheden van elk dossier helpen structureren zodat ook het risico voor Gigarant en voor de Vlaamse overheid enigszins acceptabel is, en vervolgens trachten om de onderliggende tewerkstelling te helpen verzekeren.

In tegenstelling tot de generieke waarborgregeling moet Gigarant met alle betrokken partijen intensief negotiëren omdat de onderliggende risicograad in de dossiers nu eenmaal hoog is, de onderliggende tewerkstelling belangrijk is, en de banken sowieso steeds hun grootste risico's maximaal trachten in te dekken. De noden verschillen daarbij sterk van dossier tot dossier. Men moet geval per geval zoeken naar een oplossing op maat, waarbij Gigarant elk dossier voornamelijk vanuit een puur financiële benadering en meestal onder hoge tijdsdruk analyseert en op gestructureerde wijze tracht tot een objectieve beslissing of advies voor de Vlaamse Regering te komen.

Er is gevraagd wat de modaliteiten zijn om in aanmerking te komen voor een waarborg van Gigarant en op welke basis die werden bepaald. Vooreerst zijn er de bepalingen uit het Waarborgdecreet, en ik ga er in het bijzonder enkele vermelden. Wat is bepaald in artikel 22/1, paragraaf 1, geldt slechts op voorwaarde dat al de waarborgen die zijn toegekend door de waarborgvennootschap, naast te voldoen aan de voorwaarden van respectievelijk artikel 22/3 of artikel 22/4, ook voldoen aan de cumulatieve voorwaarden die ik nu zal opsommen.

De waarborgen worden toegekend met het oog op remediëring van de gevolgen van de financiële crisis voor de reële economie aan kredietinstellingen voor financieringsovereenkomsten van ondernemingen die beschikken over een exploitatiezetel in het Vlaamse Gewest.

De waarborgen worden ten laatste tot op 31 december 2010 toegekend en hebben een maximale geldingsduur die de duurtijd niet overschrijdt die is bepaald door de Vlaamse Regering. De voormelde datum van 31 december 2010 kan door de Vlaamse Regering worden verlengd indien en in de mate dat de tijdelijke communautaire kaderregeling inzake staatssteun ter stimulering van de toegang tot financiering in de huidige financiële en economische crisis wordt verlengd.

De waarborgen worden niet toegekend voor de financieringsovereenkomsten van een onderneming die op 1 juli 2008 een onderneming in moeilijkheden was of van ondernemingen die actief zijn in de sectoren visserij, landbouw en vervoer.

De waarborgen worden toegekend voor investeringsleningen of werkkapitaalleningen.

De waarborgen worden toegekend tegen betaling door de betrokken onderneming aan de waarborgvennootschap van een marktconforme waarborgpremie die in voorkomend geval overeenstemt met een safe-harbourpremie. Deze waarborgpremie wordt door de waarborgvennootschap met een nader door de Vlaamse Regering te bepalen percentage of bedrag verhoogd indien de niet-naleving van het engagement wordt vastgesteld.

De waarborgen worden toegekend mits indiening door de betrokken onderneming van een speciaal hiertoe opgesteld businessplan waarin in ieder geval de solvabiliteit, de terugbetalingscapaciteit, andere genoten steunmaatregelen, beschikbare zekerheden evenals andere elementen die kunnen overtuigen inzake de intrinsieke gezondheid van de onderneming, worden toegelicht.

De waarborgen worden toegekend mits het engagement van de betrokken onderneming tot het daadwerkelijk realiseren of behouden van de in het businessplan aangegeven werkgelegenheid op het Vlaamse grondgebied gedurende de looptijd van de garantie.

De waarborgen worden toegekend mits aannemelijk wordt gemaakt dat voor de financieringsovereenkomst geen waarborg kan worden bekomen zoals bedoeld in het voorgaande hoofdstuk.

In wezen kan elke kmo of grote onderneming, voor zover het Waarborgdecreet en -besluit worden gerespecteerd, een waarborgaanvraag indienen. Gigarant zal in elk dossier een grondige financiële analyse maken volgens dezelfde werkwijze en kwaliteitsnormen zoals dit binnen elke grootbank voor kredietaanvragen van middelgrote en grote ondernemingen gebeurt. Indien de financiële analyse van de onderneming en het herstelplan geen hiaten laten zien en het businessplan en de overeenkomstige risicograad voor de Vlaamse overheid aanvaardbaar lijken, zal Gigarant gunstig adviseren.

Tot op heden werd vrijwel elk dossier ook voorgelegd aan de Vlaamse Regering omdat ofwel het bedrag groter is dan 10 miljoen euro, ofwel het waarborgpercentage meer dan 75 percent bedraagt. Voor dossiers met een bedrag van minder dan 10 miljoen euro en een waarborgpercentage van 75 percent of lager kan Gigarant zelf beslissen.

Gigarant heeft geen commerciële doelstellingen. Haar uitgangspunt is om elk aanvraagdossier dat zich aandient, ten gronde te onderzoeken en kwaliteitsvol de mogelijke oplossingen af te toetsen. Gigarant zal geen gunstig advies afleveren of positieve beslissing nemen, indien zij na analyse van een dossier moet vaststellen dat er een onrealistisch of geen haalbaar business- of herstelplan voorhanden is.

Tot op heden werden alle waarborgaanvragen, nadat Gigarant tot een advies kwam, voorgelegd aan de Vlaamse Regering voor een beslissing. Dat neemt niet weg dat in de toekomst Gigarant in dossiers tot 10 miljoen euro autonoom een beslissing kan nemen mits het waarborgpercentage de 75 percent niet overschrijdt.

Indien de Vlaamse Regering moet beslissen over een waarborgaanvraag, zal de raad van bestuur van Gigarant een advies overmaken, alsook haar interne waarborgnota met bijlagen, op basis waarvan zij tot dat advies is gekomen. Binnen Gigarant is het de raad van bestuur die

beslist omtrent de waarborgaanvraag, de te hanteren basiscontracten en de eventuele afwijkingen van het basiscontract.

Er is momenteel een aanbestedingsprocedure lopende voor de selectie van een commissaris voor Gigarant, die zal instaan voor de interne periodieke audit van de jaarrekening. De ingediende offertes worden momenteel geëvalueerd. Voorts zullen alle gerealiseerde dossiers aan een jaarlijkse reviewoefening worden onderworpen, die dossier per dossier ten gronde zal worden besproken in de raad van bestuur van Gigarant.

Op de vraag welke vergoeding wordt betaald voor deze waarborg en hoe deze wordt bepaald, verwijst ik naar volgende bepalingen. De waarborgen worden toegekend tegen betaling van een marktconforme waarborgpremie die in voorkomend geval overeenstemt met een safe-harbourpremie. De waarborgpremie moet jaarlijks en op voorhand door de onderneming worden betaald. De Europese Commissie definieert de richtlijnen tot bepaling van de waarborgpremie.

De berekeningswijze van de waarborgpremie verschilt enerzijds naargelang we te maken hebben met een standaardwaarborg of een verhoogde waarborg, en anderzijds naargelang het een kmo of een grote onderneming is. Men spreekt over een verhoogde waarborg indien de jaarlijkse loonmassa groter is dan het gewaarborgde krediet.

We maken dus een onderscheid tussen een kmo-waarborgpremie en een premie voor een grote onderneming. Een kmo-waarborgpremie is een safe-harbourpremie, die verschilt in functie van de rating en zekerheid. Europa bepaalt de safe harbour, waarbij op basis van de kredietwaardering cijfers worden gegeven. Ik zal die kolommen bezorgen zodat ze bij het verslag kunnen worden gevoegd. Bij een grote onderneming is de waarborgpremie een marktconforme premie, in functie van rating. Conform de richtlijnen van Europa is die meestal gelijk aan de som van 0,32 percent, namelijk een vergoeding voor de eigen middelen, het verwachte wanbetalingspercentage binnen het jaar dat door de bank moet worden geattesteerd, en 0,10 percent, namelijk de vergoeding voor jaarlijkse beheerskosten.

In beide bovenstaande gevallen dient de bank de rating van het dossier te bepalen en samen met het overeenkomstige wanbetalingspercentage binnen het jaar te attesteren aan Gigarant. Aan de hand van het berekende wanbetalingspercentage kan de koppeling met de officiële ratings gemaakt te worden. Deze werkwijze is uitgewerkt conform de directieven van Europa.

De heer Van Malderen zegt dat gezien het ritme van de aanvragen het budget van Gigarant niet zal volstaan. Gigarant heeft een budget van 1,5 miljard euro voorhanden tot het einde van 2010. Vandaag is een deal van 50 miljoen euro gesloten en zijn er enkele in een finale fase. Het duurt gemiddeld drie maanden vanaf de indiening van een volledig dossier tot aan de ondertekening van alle contracten. De pipeline zal worden opgevolgd en naarmate het budget van 1,5 miljard euro effectief wordt aangewend, moet de afweging gemaakt worden of er een bijsturing van het budget nodig is. Op dit moment is die vraag nog niet aan de orde.

Mijnheer Van den Heuvel, ik heb geen cijfers bij van de overbruggingskredieten. Ik zal ze u laten bezorgen.

De voorzitter: De heer Van Malderen heeft het woord.

De heer Bart Van Malderen: Mijnheer de voorzitter, ik wil reageren op opmerkingen van de collega's. Mijn vraag werd ingediend na de bespreking van de beleidsnota, net om toe te laten om een meer gedetailleerd antwoord over deze belangrijke maatregel te krijgen.

Over elke vraag die geagendeerd wordt, kun je nog een maand lang zeggen dat ze aan bod had kunnen komen tijdens de bespreking van de beleidsnota. Ik zie de heer Bothuyne instemmend knikken. Misschien moeten we hier een bandrecorder zetten, dan zetten we die zelf wel aan en kan het opgenomen worden in het verslag. De vraag heeft toegelaten dat de minister ons een gedetailleerd antwoord heeft geboden in de commissie waarvan het

overheidsinstrumentarium een van de bevoegdheden is. Ik denk dat de vraag op het juiste moment en op de juiste plaats is gesteld.

Ik leid uit het antwoord van de minister af dat deze belangrijke maatregel actief wordt gepromoot via de banken en via Voka. Het is goed dat die informatie doorstroomt en dat mensen die geconfronteerd worden met mogelijke continuïteitsproblemen op het vlak van financiering ook op de hoogte zijn. Dat zou er ook toe kunnen leiden dat het aantal aanvragen, gecombineerd met de uitbreiding naar de overbruggingspremie, zou stijgen. Het is mijn aanvoelen dat op een gegeven moment de discussie nodig is over het vastleggen van de prioriteiten.

Uit het antwoord maak ik duidelijk op dat het eigen is aan een maatregel ad hoc dat men op maat werkt, weliswaar – en dat is ook uit het antwoord gebleken – binnen een heel duidelijk kader, dat ook helder is voor de buitenwereld. Dat is ook een van de redenen waarom ik die vraag hier heb gesteld.

Ik ben uitermate tevreden met de nadruk die de minister heeft gelegd op het behoud van tewerkstelling als een van de voorwaarden om die waarborgen te krijgen. Bij andere maatregelen die de Vlaamse Regering treft, is dat veel minder stringent uitgewerkt. We hebben in deze commissie al het debat gevoerd over de strategische opleidings- en investeringssteunprojecten, waar dat in se wel staat ingeschreven, maar minder stringent dan wat ik de minister hier hoor zeggen over deze maatregel. De risicograad van dit soort aanvragen is hoger, net als de bedragen. Vandaar dat de controle op al de aspecten belangrijk is. Ik heb wel gemerkt dat dit aan bod komt.

Ik had er eerlijk gezegd niet bij stilgestaan, maar Gigarant is, denk ik, een nv. Het is goed dat werd aangestipt dat het goed beheer binnen die nv, als dochter van de Participatie-Maatschappij Vlaanderen (PMV), ook geregeld wordt, dat de procedure wordt opgestart om een commissaris aan te stellen en dat we aan de buitenwereld kunnen aangeven dat de centen die daar worden ingestoken, ook goed worden beheerd. Het antwoord van de minister stelt me meer dan tevreden.

De voorzitter: De heer Bothuyne heeft het woord.

De heer Robrecht Bothuyne: Ik zal niet ingaan op de opmerking van de heer Van Malderen. We kunnen het daarover nog hebben na de commissievergadering.

Ik dank de minister voor haar antwoord. De contouren zijn ons uiteraard bekend. De tewerkstellingsvoorwaarde is een besluit van de vorige regering. Het is ons ook bekend dat die – hopelijk – wordt nageleefd door de verschillende ondernemingen. Ik heb echter geen duidelijk antwoord gekregen op mijn vraag over de duurtijd van deze regeling. Ik weet dat die inderdaad afhankelijk is van de Europese kaderrichtlijn. Ik weet dat er verschillende mensen of organisaties vragende partij zijn om een en ander te verlengen. Wordt die vraag gedeeld door de Vlaamse Regering? Is daarover al enig overleg geweest met de commissie of binnen de Belgische context om te komen tot eenzelfde vraag van de verschillende overheden?

De voorzitter: Minister Lieten heeft het woord.

Minister Ingrid Lieten: We moeten evalueren, en daarmee zijn we ook bezig, en nagaan of er een betere stroom op gang komt.

Zowel de minister-president als ikzelf was een beetje verbaasd. Enkele weken geleden hebben we een conferentie gehad met de kredietfinanciers. We moesten toen vaststellen dat de vertegenwoordiging van het Instituut van de Bedrijfsrevisoren tevreden was om daar te vernemen welke maatregelen de Vlaamse Regering had uitgewerkt. Ik wil daarmee enkel aangeven dat er soms toch wel communicatie nodig is. Die tussenpersonen zijn vaak belangrijke vertrouwensfiguren, die de bedrijven wel de weg kunnen wijzen en voor een deel op weg helpen, die kunnen helpen om het instrumentarium dat de overheid ter beschikking

stelt ook bekend te maken en mee te helpen nagaan of het ook voor hen individueel kan worden gebruikt. Op het vlak van de communicatie zijn er heel wat inspanningen geleverd. We moeten die zaak zeker opvolgen. We moeten zien hoe die flow verder zal lopen, hoe we moeten omgaan met de mogelijke verlenging en uitbreiding.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

■

Vraag om uitleg van de heer Bart Van Malderen tot mevrouw Ingrid Lieten, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Innovatie, Overheidsinvesteringen, Media en Armoedebestrijding, over de tweede kapitaalronde voor ARKImedes

De voorzitter: De heer Van Malderen heeft het woord.

De heer Bart Van Malderen: Mijnheer de voorzitter, ik zou dezelfde inleiding kunnen geven als daarnet. De bandrecorder kan alvast gestart worden om te zeggen dat dit ook aan bod had kunnen komen bij de bespreking van de begroting. Maar ook hier zou men me moeten toelaten wat meer in detail te treden over iets dat ook aan bod is gekomen tijdens het actualiteitsdebat.

Het gaat met name over de mogelijkheid van een tweede kapitaalronde voor ARKImedes. Die is de eerste maal aangekondigd bij de bekendmaking van het Vlaamse relancebeleid. In januari 2009 werd gesteld dat er een nieuwe publieke kapitaalronde voor ARKImedes zou worden opgenomen. ARKImedes vormt één kant van de medaille aangezien ARKImedes als minderheidsaandeelhouder participeert via een kapitaalparticipatie in verschillende ARKIV's. Het zijn uiteindelijk die ARKIV's die op hun beurt investeren in starters en kmo's in Vlaanderen. Daarom is de inbreng van het ARKImedes-Fonds een belangrijke hefboom. Op die manier werd in het verleden via 12 ARKIV's toch 105 miljoen euro ter beschikking gesteld en werd daarmee, samen met privépartijen, 218 miljoen euro gemobiliseerd voor het verstrekken van risicokapitaal voor Vlaamse kmo's. Op dat moment werd dat toch aangeduid als een van de problemen in onze economie.

Op 31 december 2008 hadden die ARKIV's gezorgd voor circa 66 miljoen euro aan risicokapitaalinvesteringen in 92 kmo's. Gelet op het feit dat de initiële investeringsperiode van de ARKIV's in de loop van 2010 afloopt, worden nu de voorbereidingen gestart voor de lancering van een tweede ARKImedes-Fonds, dat operationeel zou moeten zijn tegen 1 januari 2010. Dat lijkt een goed moment om dat initiatief te evalueren en, zoals uit iedere goede evaluatie blijkt, mogelijk bij te sturen. Dat kwam ook aan bod in het actualiteitsdebat over het Vlaamse relancebeleid.

Mevrouw de minister, hoe evalueert u het eerste ARKImedes-Fonds? Op basis van welke criteria werd dit getoetst? Bestaat er een beoordeling per ARKIV? Er zijn twaalf ARKIV's, ik kan mij voorstellen dat er verschillende constataties over te maken zijn. Welke doelstellingen hebt u voor een tweede ARKImedes-Fonds? Welk budget wordt daarbij beoogd? Welke timing wordt voorzien? Acht u bijsturing nodig? Acht u het, gezien de recente ontwikkelingen en ook de prioriteiten die in de beleidsbrief werden gesteld, aangewezen om van bij het begin een aantal maatschappelijke doelen in te schrijven?

De voorzitter: De heer Bothuyne heeft het woord.

De heer Robrecht Bothuyne: Mijnheer de voorzitter, dit is inderdaad een belangrijk instrument. Voor sommige partijen was het zelfs een wonderoplossing om onze economie weer op gang te helpen trekken. Dat leerden we uit het debat in de plenaire vergadering van vorige week. Ook hier kan de vraag gesteld worden naar de afstemming tussen u, mevrouw de minister, en de minister van Economie. Trouwens, in de beleidsnota Economie 2009-2014 konden we lezen dat we halfweg dit jaar al spraken over 103 dossiers, die goed waren voor

81 miljoen euro investeringen. Maar goed, het is inderdaad de bedoeling van zowel u als van de minister van Economie om in 2010 met een nieuwe ronde voor de dag te komen. Ik sluit mij dus aan bij de vragen daarover van de heer Van Malderen.

Ik heb enkele bijkomende vragen. De ARK-investeringen situeren zich in de verschillende levensfasen van de bedrijven. Ze kunnen zowel voor een startend bedrijf als voor een bedrijf dat wil groeien of dat nieuwe investeringen plant, gebruikt worden. Hoe evalueert u dat? Ziet u eventueel de mogelijkheid om hier meer in te zetten op een 'early stage'-financiering? Wij spraken daarover al in het kader van de beleidsnotabespreking.

Ik sluit mij ook aan bij de vraag van de heer Van Malderen naar de maatschappelijke doelen. Ik snap niet goed wat hij daarmee bedoelt. Ik wil er toch op aandringen dat we ervoor zorgen dat we in dit kader geen tweedeling creëren van goede en slechte bedrijven, die al dan niet voldoen aan die of die criteria en die op die manier al dan niet in aanmerking komen voor dit belangrijke instrument, dat er vooral op gericht is om ondernemingen te doen groeien of te doen ontstaan.

De voorzitter: De heer Van den Heuvel heeft het woord.

De heer Koen Van den Heuvel: Mijnheer de voorzitter, ik sluit mij hierbij aan, maar ga toch vooral in op dat laatste punt. Het is belangrijk dat we de hoofdzaak van de bijzaak onderscheiden. Het ARKImedes-Fonds is een aantal jaar geleden opgericht om het risicokapitaal, waar altijd behoefte aan is, ook in Vlaanderen, in voldoende mate te voorzien voor een aantal projecten. We kunnen niet tegen maatschappelijke doelen zijn, maar we moeten hoofd- van bijzaak onderscheiden. Het is belangrijk dat nieuwe projecten kunnen plaatsvinden. Dat is hier toch een prioriteit.

Voor wat betreft de verschillende ARKIV's sluit ik mij aan bij de vraag van de heer Van Malderen. Hoe worden die afzonderlijk geëvalueerd? Wat zijn hun sterkte- en zwaktepunten? We kunnen daar zeker uit leren, zeker met het oog op de tweede ronde. Ook de banken hebben daar hun ding kunnen doen. Ik denk dat er ook wel banken zijn die daar wat hebben kunnen opsteken en dat hun rendement niet slecht was. Hoe wordt dat geëvalueerd?

De heer Matthias Diependaele: Ik heb ook een bedenking bij die maatschappelijke doelen. Het bleek al uit de beleidsnota. In die zin zou die opmerking ook daar terecht zijn geweest: dat komt heel dikwijls terug. Ik sluit mij aan bij de opmerking dat we moeten weten welk doel we precies willen bereiken en welke neveneffecten we willen raken.

Wat betreft de scheiding tussen het overheidsinstrumentarium en Economie lijkt het mij dat er niet alleen een heel nauwe afstemming moet zijn tussen de ministers. Zij moeten nagenoeg voor elk punt van beide beleidsgebieden samen zitten. Die opmerking werd al gemaakt bij Innovatie en Wetenschap en Economie. Daar is dat nog te begrijpen, maar overheidsinstrumentarium en Economie lijken mij heel moeilijk van elkaar te scheiden. Het is als de romp van de armen scheiden.

De voorzitter: Minister Lieten heeft het woord.

Minister Ingrid Lieten: U moet zich geen zorgen maken: uiteraard moeten het overheidsinstrumentarium en de minister van Economie goed samenwerken. Dat gebeurt ook, denk ik.

De doelstelling van de ARKImedes-Fondsen bestaat erin om de zogenaamde 'equity gap', de kloof tussen vraag en aanbod in het segment van opstart- en groeifinanciering voor starters en KMO's in Vlaanderen, te dichten. Het eerste ARKImedes-Fonds is met 105 miljoen euro volledig toegewezen aan de twaalf erkende ARKIV's. Samen met de inbreng van privépartijen binnen deze twaalf ARKIV's, die zorgen voor de hefboomwerking van de regeling, is hierdoor in totaal 225 miljoen euro beschikbaar voor het verstrekken van risicokapitaal aan starters en kmo's in Vlaanderen.

Op 30 september 2009 werd al 88 miljoen euro geïnvesteerd in 109 eerste investeringsrondes en 103 vervolgrondes, samen goed voor ongeveer 1630 arbeidsplaatsen, fulltime-equivalenten, in 93 ondernemingen. Voorts stonden er nog voor 10,4 miljoen euro aan termsheets uit en 16 miljoen euro aan gecommiteerde bedragen binnen die bestaande portefeuille van 93 ondernemingen. Hiermee presteren de ARKIV's conform het budget en de planning.

66 percent van de ARK-investeringen waren groeidossiers, 30 percent opstartdossiers en 4 percent zaaidossiers. 41 percent van de investeringen gebeurde in de ICT-sector. Ik laat bij het verslag een diagram voegen waarop te zien is hoeveel percent naar elke sector gaat.

Alle ARKIV's waarin het ARKImedes-Fonds investeerde, worden jaarlijks aan een grondige evaluatie onderworpen, die wordt besproken in de raden van bestuur van zowel ARKImedes Management als het ARKImedes-Fonds. Voorts wordt semestrieel een waarderingsoefening opgemaakt van de investeringsportefeuille volgens de richtlijnen van de Europese sectorfederatie, de European Private Equity & Venture Capital Association (EVCA). Ook zal de operationele werking van het ARKImedes-Fonds geëvalueerd worden zodat daar waar nodig bijstellingen doorgevoerd kunnen worden. Zoals hierboven vermeld, kunnen we stellen dat het eerste ARKImedes-Fonds op schema zit wat betreft het investeringsritme.

Wel merken we, mede onder invloed van de financiële crisis, dat er al vroeger bijkomende investeringen in bestaande participaties moesten worden uitgevoerd. Bovendien zorgt het negatieve economische klimaat ervoor dat de ARKIV's de geplande, niet-gefinaliseerde desinvesteringsgesprekken, de 'exits', in sommige gevallen dienden uit te stellen naar een later tijdstip omdat het moment daar nu niet rijp voor is. Ondertussen zullen zij voor deze participaties in extra financiering en fondsen ter overbrugging moeten voorzien.

In 2010 loopt de initiële investeringsperiode van de meeste ARKIV's ten einde. Dit impliceert dat de ARKIV's daarna enkel nog die bijkomende investeringen kunnen uitvoeren in bestaande participaties. Voor deze opvolginvesteringen hebben zij wel de nodige middelen voorzien.

Wat zijn de doelstellingen voor een tweede ARKImedes-Fonds? Welk budget wordt beoogd? Er bestaat een structureel tekort aan risicokapitaal voor starters en kmo's in Vlaanderen, zeker voor degene die zich bevinden in het segment van de opstart- en eerste groeifase. Dat is voor jullie geen nieuws. Dit tekort wordt ook de 'equity gap' genoemd. Het eerste ARKImedes-Fonds heeft dit structurele tekort voor een significant deel kunnen invullen over de voorbije vier tot vijf jaar. Aangezien de investeringsperiode voor de meeste ARKIV's van het eerste ARKImedes-Fonds in de loop van 2010 uitdooft, dreigt deze 'equity gap' zich opnieuw te openen binnen dit specifieke segment van de markt omdat na de investeringsperiode van de ARKIV's niet meer in nieuwe dossiers kan worden geïnvesteerd. De doelstelling van een tweede ARKImedes-Fonds is dan ook ervoor te zorgen dat het aanbod dat onder een eerste ARKImedesdakfonds voor nieuwe startende en groeiende Vlaamse ondernemingen aanwezig was, verder te kunnen aanbieden na 2010.

De benodigde fondsgrootte voor een tweede ARKImedes-Fonds wordt op dit moment geraamd op 100 miljoen euro. Rekening houdende dat hiermee zal worden geïnvesteerd in nieuwe ARKIV's met een maximale participatie van ongeveer 49 percent van een nieuw dakfonds, kan hiermee minimaal 200 miljoen euro aan risicokapitaal ter beschikking worden gesteld aan ongeveer 120 tot 140 startende en/of groeiende Vlaamse ondernemingen.

Volgens de goedkeuring van de ARKImedes-regeling van de Europese Commissie zou het laatste ARKImedes-Fonds opgericht moeten worden voor 8 juni 2010. Als een tweede ARKImedes-Fonds opgericht is, moeten de volgende stappen gefinaliseerd worden: financiering van het tweede fonds, consultaties met de risicokapitaalsector, erkenningen van ARKIV's en juridische oprichtingen ervan.

Is bijsturing nodig? De operationele werking moet zeker grondig geëvalueerd worden om verbeteringen te kunnen aanbrengen waar nodig. Deze verbeteringen moeten uiteindelijk leiden tot een verdere optimalisering. Voor wat betreft de juridische bijsturing is de volledige ARKimedes-regeling wettelijk vastgelegd in het decreet van 19 december 2003 en tot uitvoering gebracht door het besluit van 3 december 2004. De modaliteiten waaronder een tweede ARKimedes-Fonds zal functioneren, zal in grote mate in lijn liggen met de bepalingen van het huidige ARK-decreet en het huidige ARK-besluit. Er zullen met andere woorden geen materiële bijsturingen nodig zijn, behoudens een nodige wijziging in het ARK-decreet, namelijk artikel 15, ten derde. Dit artikel bepaalt: “Een investering is een ARK-investering als de doelonderneming de financiële middelen die ze krijgt van de ARKIV aanwendt om in het Vlaamse Gewest investeringen uit te voeren, of er werkgelegenheid of toegevoegde waarde te creëren.”

De Europese Commissie wil dat deze passage geschrapt wordt zodat enkel de bepaling in artikel 16 van het ARK-decreet van toepassing blijft, met betrekking tot de definitie van een ‘doelonderneming’: “De onderneming is een handelsvennootschap of een burgerlijke vennootschap die de rechtsvorm van een handelsvennootschap heeft aangenomen en die beschikt over een exploitatiezetel in het Vlaamse Gewest, of die zich ertoe verbindt in het Vlaamse Gewest een exploitatiezetel te vestigen.” Dat laatste gaan we dus wel kunnen behouden.

De Europese Commissie is van mening dat het blijven opnemen van de vorige paragraaf strijdig is met de bepalingen inzake vrij verkeer zoals die gelden in de Europese interne markt. Het kabinet van voormalig minister Ceysens bevestigde schriftelijk aan de Europese Commissie de nodige stappen te zullen nemen om deze schrapping te realiseren. Dat staat ons dus nog te doen.

Hoe staat het met de maatschappelijke doelen? De Vlaamse markt van opstart- en groeifinanciering voor starters en KMO's is relatief beperkt. Het komt er uiteraard op aan op zoek te gaan naar investeringsdossiers van levensvatbare bedrijven of bedrijven met een ernstig groeipotentieel, zodat die de nodige financiële ondersteuning kunnen genieten. Ook al zijn de speerpuntsectoren voor de ParticipatieMaatschappij Vlaanderen (PMV) duidelijk Life Sciences en Cleantech, toch zou het niet verstandig zijn om op voorhand de sectoren waarin ARKIV's kunnen investeren te gaan beperken. Het risicokapitaal van de ARKimedes-Fondsen staat best ter beschikking in alle sectoren van de Vlaamse economie om te vermijden dat de speelruimte voor dergelijke investeringsopportuniteiten te klein wordt. Indien er echter op een bepaald ogenblik gekozen moet worden tussen verschillende financieel evenwichtige investeringen, is het uiteraard wenselijk om voorrang te geven aan die onderneming die de maatschappelijk relevantste bijdrage kan leveren. Het spreekt uiteraard voor zich dat investeringen in sectoren die door de Belgische banken uitgesloten worden, zoals onder meer de wapensector en de goksector, zeker niet in aanmerking kunnen komen voor gelden van het ARKimedes-Fonds.

Mijnheer Van den Heuvel, die evaluaties moeten nog verder uitgevoerd en geformaliseerd worden. Ik denk dat het zeker aangewezen is om die evaluaties, zodra we ze hebben, aan de commissie te bezorgen zodat we daar eens een bespreking over kunnen hebben.

De voorzitter: De heer Van Malderen heeft het woord.

De heer Bart Van Malderen: Mevrouw de minister, ik dank u voor uw zeer informatieve antwoord. Het stelt mij ook zeer tevreden.

Ik was een beetje verbaasd over de verbazing die mijn vragen over het inschrijven van maatschappelijke doelen opwekten bij enkele collega's. Het lijkt mij haaks te staan op eerdere besprekingen, toen men ervoor pleitte om prioriteiten in te voeren en het aantal speerpunten te beperken. Ik ben het grif eens met de collega's dat de hoofdtaak van het ARKimedes-Fonds het verstrekken van risicokapitaal is, maar we doen dat uiteraard niet

blind. Langs de businesszijde moet worden vertrokken van de levensvatbaarheid van de initiatieven, maar je kunt evenmin blind zijn voor de noden die onze economie heeft inzake transitie en de uitdagingen waar wij voor staan.

Dit betekent niet dat we beperkend moeten optreden. We moeten de aanwezigheid van de naar voren geschoven speerpunten garanderen. Dat lijkt me essentieel. Ik onderschrijf de analyse van de minister. Aangezien vanaf 2010 enkel opvolgingsinvesteringen mogelijk zijn, is het noodzakelijk een nieuwe ronde te organiseren. De crisis heeft een invloed op de kredietverstrekking. Er zal nu meer belangstelling zijn dan vier jaar geleden. We moeten hier bijgevolg op een verstandige en snelle wijze werk van maken.

De voorzitter: De heer Van den Heuvel heeft het woord.

De heer Koen Van den Heuvel: Ik dank de minister voor haar antwoord. Voor alle duidelijkheid wil ik hier nog aan toevoegen dat mijn interpretatie van de maatschappelijke doelen geen prioriteitsafweging van de speerpunten inhoudt. Op dat vlak ga ik volledig akkoord. Dat zeg ik hier trouwens al jaren. Het gaat me veeleer om de tewerkstellingscriteria en zo. Die criteria zijn voor mij maatschappelijke doelen. De hoofdactiviteit is het verstrekken van risicokapitaal. Hoewel ze zeker moeten worden nagestreefd, zijn de overige doelstellingen van tweede orde. Ik heb de aanvullende vraag van de heer Van Malderen niet als een prioriteitsafweging geïnterpreteerd.

De voorzitter: De heer Van Malderen heeft het woord.

De heer Bart Van Malderen: Ik ben blij met deze verduidelijking. Indien ik me niet vergis, heeft de minister-president verklaard dat iedere ondernemer een maatschappelijk verantwoord ondernemer is. Dit zou een garantie moeten inhouden.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

■

BIJLAGE

Bijlage bij de vraag om uitleg van de heer Bart Van Malderen tot mevrouw Ingrid Lieten, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Innovatie, Overheidsinvesteringen, Media en Armoedebestrijding, over de tweede kapitaalronde voor ARKImedes

